





Monoloogid Maalile

Anneli
Lamp

2021 Pärnu

Image by Devanath from Pixabay

*Autor tänab Eesti Kultuurkapitali
Ida-Virumaa ekspertgruppi.*

Toimetaja: Heli Hallik

Kaante kujundaja ja küljendaja: Vallo Hallik

Fotod autori ja Endla Laksi erakogudest

ISBN: 978-9916-668-00-9

© Kõik õigused kaitstud

Trükk: MJ Konsult

Hea Tegu kirjastus

www.fil.ee





**Miku talu
ja
Kapsa Maali mälestuseks**



Varsti pärast „Introverdi kaitseala” ilmumist võtab minuga ühendust Evelyn. Olen oma raamatus kirjutanud õige pisut ka sinust, Maali. Evelyn tunneb su ära, sa oled tema vanaisa vanaema. Nii juhtub, kui kirjutad päriselt elanud inimestest. Et antakse teada, kui kedagi ära tuntakse. Selline positiivne tagasiside innustab. Jälle on, mida uurida, kelle jälgi ajada, et siis taas kirjutada. Jah, need ongi minu liistud – tirida välja aegade hämarusse kadunud mälestusi. Oma liistude juurde ka jään. Just seesama hämarus need vanad lood nii isuäratavaks muudabki, sest kõik tundub salapärane ja põnev. Nagu lapsepõlves, kui videvikku peeti ja vanu jutte jutustati. Kui on veel

neid, kellelt küsida, puudub huvi. Huvi kasvab aastatega ja saavutab kõrgpunkti siis, kui enam pole vastajaid. Nii on see olnud ajast-aega ja ilmselt jääb olema ka edaspidi. Tuleb hakata otsima pisitillukesi mälukillukesi, et neist kokku saada värviline mosaiik. Tõde enam täht-tähelt ei taasta, sest igaüks mäletab erinevalt. Pealegi ei usu ma absoluutsesse tõesse. Elu on näidanud, et tõde võib olla väga subjektiivne ja mälu äärmiselt selektiivne. Usun mõistmisse ja heatahtlikku suhtumisse, usun meenutamisse ja vanade lugude jutustamisse. Kes usuvad sama ja suudavad kõrvale jätta eelarvamused, kui ma siin vanu külajutte levitada võtan, neid kutsun kaasa. Kas ja kuhu me kohale jõuame, seda ei tea ma veel isegi. See raamatuke pole kindlasti mitte püha tõekuulutus, vaid rännak

minevikku ja paralleelselt ka kulgemine tänapäevas. Ja külajutud on ju puha ehe rahvapärimus! Ega juturaamat ole kohtuistungiga protokoll, et säält tõde ning õigust otsida. Juturaamat on niisama lugemiseks.



Tulnud kord üks poissmees säält kusagilt taga Tartut Mustvee laadale ostma-müüma. Kirikukirjade järgi sündinud mees koguni Wendenis, aga nii kaugelt ta vist ikka ei tulnud. Ehk oli selleks ajaks Tartule lähemale kolinud. Küllap hobuvankriga sõitis. Võib-olla ree või saaniga, kui oli talv. Ei tea, kas külmaga oleks nii pikka teed ette võtnudki või kas talvel laatugi peeti. Õhtul läinud Tiheda kõrtsi. Eks ta küsinud kõrtsmikult suutäie süüa ja ehk kortli viinagi ning jäänud öömajale – koju ju kauge maa minna ja hiline aeg käes. Hommikul ennustanud mustlane mehele, et küllap see veel tagasi tuleb, sest ega ta koju minnes muud eest leiagi, kui ainult punase kuke õue

peal kõndimas. Mees naernud mustlase juttu, sõitnud minema ja tõesti – kodutalu olla vahepeal maha põlenud, ainult suur punane kukk kõndinud üksi mööda õue. Mees pööranud otsa ringi, sõitnudki tagasi ja võtnud kõrtsmiku tütre naiseks. Mõnda aega peetud veel kõrtsi, siis ostetud talu. Paaril sündinud kolm poega, kes lastena surnud, ja kaks tütar, kes üles kasvasid. Vanem tütar Helene päris oma vanematelt Miku talu ja abiellus endast mõni aasta noorema Johannesega, kellest sai koduväi. Selle kohta leian Maarja-Magdaleena koguduse abielumeetrikast sissekande, et 24. veebruaril 1902. aastal nad tõesti laulatati. Ajalooline fakt on kirillitsas ja kergelt loetava käekirjaga üles tähendatud ning perekonnanimed ka ladina tähtedega lisatud (sulgudes). Johannes kirjutas Joannesena (ilma h-ta),